

SISTEMAREN OINARRIZKO GIDA

INGURUNE SEGURUAREN ALDE!

NIK BAT EGINGO DUT INGURUNE SEGURUAREN SISTEMAREKIN, ZUK egiten baituzu IS

Lagun iezaguzu ISS hau ebaluatzen eta hobetzen; hedatu eta honen berri eman ezazu, zer lortu nahi dugun jakin dadin eta adi egon behar gara aurrea hartu edo aurre egin beharreko egoerak daudela uste izanez gero...

Tratu On hau sustatzen ez den egoeraren bat ezagutzen baduzu, edo zure inguruko pertsonaren bat mota bateko edo besteko abusuren bat jasaten ari bada, jakinarazpen anonimoa bidal dezakezu helbide honetara: proteccion@jesuitas.es

Eta Espainiako Probintziako Jesusen Lagundiaren Ingurune Seguruaren Sistemari buruzko informazio gehiago nahi baduzu, gurekin harremanetan jar zaitezke posta elektronikoko honen bidez esp.entornoseguro@jesuitas.es edo gure webgunea kontsulta dezakezu: <https://entornoseguro.org/>

“Okerra eta izua bereizten hasteko gai nintzen, gertatu zena harreman desegoki bat izan ordez abusuzko harremana zela jakiteko gai, oinazetzen ninduen ez zirela eskrupulu faltsuak ulertzeko gai nintzen, nire oinazearen iturburua nazka zela ulertzeko gai; ni berarentzat izan nendin nire gorputza gaizki tratatzen zuenak sortzen zidan nazka alegia. Derrigortzeko erabiltzen zuen indarkeriaren oroitzapenak, jasanarazten zidan xantaia emozionalarenak, ni presionatzeko erabiltzen zuen sotiltasunarenak, erabiltzen zuen ahots iradokitzailearen oroitzapenak, uko egiten dionean ordaintzean izaten zuen mesprezuarenak, bere indarkeriarenak eta lau haizeetara zabaltzeko arriskurik ezaren ondorioz hartzen zituen arriskuen oroitzapenak konbentzitu ninduten gertatutako guztia kontatzeko beharraz.”

*Víctimas de la Iglesia: relato de un camino de sanación
liburuko pasartea.*

Frantzisko aita santuak, Jesusen Lagundiko aita jeneralak eta Espainiako jesuiten aita probintzialak irmo adierazi dute horrelako gertaerak daudenean zerbait egiteko premia dagoela, eta horrelakorik gehiago gerta ez dadin erabateko nahia dutela ere bai. Hori dela eta, Espainiako Probintziak Sistema bat garatu nahi du gure zentro, obra eta instituzio guztietan Ingurune Segurua lortu ahal izateko.

ISS ZER DA?

ZER DA?

1

Gune,
jarduera eta harreman seguruak.

ZER NAHI DUGU?

2

Tratu ona sustatu eta
gehiegikeriei aurrea hartu.

NOLA LORTU?

3

Zure laguntzarekin eta
gidaliburu honekin konpromisoa hartuta.

Zer da Jesusen Lagundiaren Espainiako Probintziako Ingurune Seguruaren Sistema?

Ingurune Seguruaren Sistema (ISS) honen helburua da

- **gune seguruak**
- **jarduera seguruak**
- **harreman seguruak**

SORTZEA

eta sustatzea Espainiako Probintziako Jesusen Lagundiaren (EPJL) beraren edo EPJLrekin zerikusia duten obra edo instituzio guztietan.

ETA ZER DA INGURUNE SEGURUA?

Garatutako jarduera oro eta sortutako harreman oro pertsonaren ongizatea sustatzera bideratuta dauden **guneak dira**, Tratu Onaren kultura sustatu nahi dute, denen arteko errespetua bermatu, bakoitzaren eskubideak baliagarriak izan eta norbanako bakoitzaren hazkunde pertsonalean parte hartu.

Horregatik guztiagatik Espainiako Jesusen Lagundiaren beraren edo berari atxikitako instituzio, zentro, obra eta talde guztietan **KONPROMISO HAUEK DITUGU:**

- Adingabe eta heldu zaurgarria (AHZ) **GUZTIAK ZAINTEA ETA BEREZIKI BABESTE**A, Elizak mundu honetan duen misioaren zati baita eta haien duintasuna eta interes gorena dira baliorik handienak.
- **GIRO ABEGITSUA ETA SEGURUA** duten komunitateak ezartzea, haien ongizatea eta garapen fisikoa, emozionala, soziala eta espirituala sustatzeko.
- Eragile guztiak **KONTU HANDIZ HAUTATU ETA TREBATZEA** ministerio espiritual edota gizatiar guztietan, nahiz jesuitak eta laikoak nahiz langileak edo boluntarioak, noizbehinkakoak edo erregulariki ibiltzen direnak, kontuak emateko logikan, profesionalismoan eta denen hazkundearen logikan.
- Egon daitezkeen gai, susmo eta salaketa guztiak **ARTATZEA ETA ERANTZUN EGOKIA EMATEA**, dela gure eskumeneko dela horiez kanpoko praktikei buruzkoak izan.
- AHZrekin lana egitean **PRAKTIKA ONAK PUBLIKOKI HEDATZEA ETA ETENGABEKO HOBETUNTZA EGITEA**, haien guztien eta familien parte hartzearekin eta atxikitako instituzioekin lankidetzan aritzea.

<https://entornoseguro.org/>

Beraz, instituzio/zentro/obra/talde honetan ezarriko den

**INGURUNE SEGURUAREN SISTEMA HOBETO EZAGUTZEKO
EDOZEIN IRADOKIZUN EDO AIPAMEN ESKAINTZEKO
SUSMO BATEZ HITZ EGITEKO; EDO KEXA BAT JARTZEKO**

webgunea erabili daiteke. Nahiago izanez gero, zure iradokizuna/
susmoa/salaketa modu anonimoan bidali dezakezu gaiari edo egoerari
erantzuteko lagungarriak izango zaizkigun datu objektibo
guztiekin batera helbide elektronikoko honetara:

ISSren arduraduna: esp.entornoseguro@jesuitas.es

BALIABIDEAK

1

ISSREN ARDURADUN EDO KOORDINATZAILE TALDE BAT DAGO

Jesusen Lagundiko obra, zentro edo instituzio guztietan.

2

Gainera, **LAGUNTZARAKO BESTE TALDE BATZUK** ere badira dela prebentziorako eta prestakuntzarako (prestakuntza-taldeak) dela esku hartzeko (diziplinarteko taldea: compliance, babes legala eta kanonikoa, komunikazioa...).

3

Sistema honetan bestelako bitarteko batzuk ere baditugu, hala nola **ARRETARAKO POSTONTZIA, ENTZUTEN GUNEAK.**

4

IS KONTSEILUA, Lagundikoak ez diren pertsonekin, gai hauetan aholkatu ahal izateko.

Horrek guztiak azpiegitura bat eskatzen du Ingurune Seguru horiek eraikitzerakoan ekarpenak egiteko, ebaluatzeko, hobetzeko eta lan aktiboa egiteko eta azpiegitura hori zure esku dago...

**Dena dela,
ZURE LAGUNTZARIK,
lankidetzarik eta konpromisorik
gabe ez du funtzionatuko**

**Behar zaitugu
BAT EGIN NAHI DUZU?**

ULERTZEKO

ZER DA **ABUSUA**?

ABUSU MOTAK

- **SEXU ABUSUAK**
Sexu abusua.
Haurren-sexu abusua.
Sexu-agresioa.
Exhibizionismoa.
Haurren-sexu esplotazioa.
- **KONFIANTZA-ABUSU**
- **BOTERE-ABUSUA**

NOLA IRISTEN DA ABUSURA?

ARRISKU-FAKTOREAK

- Biktimarenak.
- Familiakoak.
- Gizarteko ingurukoak.

ABUSUAREN ZIKLOA

- Une zaugarria.
- Limurtzeko fasea.
- Loturaren fasea.
- Mendekotasun emozionaleko fasea.
- Abusuaren fasea.

ZER DA SEXU-ABUSUA ?

Sexu abusua

Edozein motako elkarrekin pertsonala, haragizkoa edo gabea, harreman fisikoarekin eta gabe, indarkeriarik edo intimidaziorik gabe egina eta baimenik gabea. Hauek izan daitezke: sarketa baginala, ahokoa eta uzkiak, behatzak sartzea, laztanak edo ahozko proposizio esplizituak.

Haurren sexu abusua

Haurren sexu-abusua. *Osasunaren Mundu Erakundeak (OME) 2001ean* emandako definizioaren arabera "haurren sexu-abusua (HSA) da adingabe bat erabat ulertzen ez dituen sexu jardueretan sartzea, jarduera horiei buruzko baimen informatua emateko baldintzetan ez dagoenean edo jarduera horiek egiteko eta baimena emateko oraindik behar adina helduta ez dagoenean edo legez edo gizarteko mugez haragoko sexu-jardueretan sartzea. Haurren sexu-abusua adingabe baten eta heldu baten edo adingabe baten eta bere adinagatik edo garapenagatik erantzukizun, konfiantza edo botere egoeran dagoen pertsona baten arteko jardueretan gertatzen da. Beraz, nerabe batek ere egin ditzake sexu-abusuak adingabeekin (biktimaren eta abusugilearen artean bost

urteko aldea). Jarduera hauen xedea bestearen beharrak asetzeko da edo besteari atsegina ematea eta honakoak izan daitezke, besteak beste: AHZ bat legez kanpoko edo edozein motako jarduera sexualetan sartzera bultzatzea, AHZ esplotatzea prostituzioaren bidez edo legez kanpoko beste sexu praktiken bidez eta AHZ esplotatzea material eta erakusketa pornografikoak egiteko". Sexu-indarkeria hauek kontaktuarekin edo gabe gerta daitezke. "Kontaktuarekiko" elkarrekin pertsonala esatean ukitzeko modu guztiez ari gara, adibidez, gorputzeko zati intimoak ukitzeaz, sarketaz, masturbazioaz. "Kontakturik gabeko" elkarrekin pertsonala adingabea ukitu gabe egiten den abusua da, adibidez, pornografia ikustera derrigortzea, voyeurismoa edo exhibizionismoa.

Sexu-agresioa

Edozein modutako harreman fisiko, haragizkoa edo gabea, indarkeriarekin edo larderiarekin eta baimenik gabe.

Exhibizionismoa

Harreman fisikorik gabeko sexu-abusu mota bat da.

Harreman fisikorik gabe organo sexualak edo jokabide sexualak erakustea.

ZER DA KONFIANTZA-ABUSU?

Konfiantza-abusua sexu-abusuari lotuta dago, izan ere biktima ezagutzen duten pertsonak egiten baitute edo adingabe edo heldu zaurgarriak konfiantza duen pertsonak. Abusu hau sexu-abusuaren aurretik edo aldi berean gertatzen da.

¿ZER DA BOTERE-ABUSUA?

Botere-abusua ("egoera menderatzailean egoteagatik abusua") egoten da pertsona batek bere botere-egoera erabiltzen duenean AHZ bat menderatzeko edo AHZren borondatearen aurka sexu arloko mesederen bat lortzeko. Bi irizpide izan behar dira kontuan hemen:

- **Hertsadura.** Erasotzaileak bere botere-egoera ("egoera menderatzailea") erabiltzen du adingabearekin edo heldu zaurgarriarekin elkarrekintza sexuarean aritzeko.

- **Adin-asimetria.** Erasotzailea biktima baino askoz nagusiagoa da, eta litekeena da biktima adinez nagusia ez izatea. Funtsezkoa da sexu-abusua soilik pertsonaren sexualitateari dagokion gai bat bezala ez hartzea, baizik eta asimetria horren ondoriozko

Haurren-sexu Esplotazioa

Haurren sexu-abusuaren mailetakoa bat da eta abusugileak onura ekonomikoa nahi izaten du; haurren prostituzioa eta pornografia hemen sartzen dira. Haurren sexu-esplotazioan kontuan izan beharreko mota bat baino gehiago daude, ezaugarri eta eragin desberdinak baitituzte: haurren sexu-trafikoa, haurren turismo sexuala, haur-prostituzioa eta haur-pornografia.

botere-abusuaren ondorioa. Pertsona batek bestearen gain boterea du honek nahi ez duen zerbait eginarazten badio hark, bitarteko bat edo bestea erabiliz: mehatxua, indar fisikoa, xantaia, manipulazioa... Boterea duena biktimaren gainetik dago eta honek ezin du bere askatasuna erabili eta askatasun horretaz gozatu. Garrantzitsua da ulertzea "botere" hori beti ez duela adin-tarteak ematen, baizik eta beste faktore batzuk egon daitezke. Berdinen arteko sexu-abusua ere egoten da eta errealtate horri ezin dizkiogu begiak itxi. Horrelakoetan mehatxuak edo sedukzioa dagoela gertatzen da hertsadura, baina adin-tartea oso txikia izan daiteke edo adin berekoak izan daitezke. Asimetria hori garapenaren arlokoa izan daiteke, hau da biktimaren eta erasotzailearen

ABUSUAK SAIHESTEA DA GURE XEDEA ETA HORI LORTZEKO KOMENI DAJAKITEA...

Arrisku-faktoreetako batzuk ezagutzen baditugu, balizko arriskuak haute-mateko moduan izango garela, ondorioz, biktimaren bat egon aurretik eta adingaberen batekin edo pertsona zaurgarri batekin (APZ) abusuren bat gertatu aurretik zerbait egiteko moduan izango garela.

ARRISKU-FAKTOREAK

Biktima

**Neskatoa 13 eta
izatea 16 urte
(8 eta 10 aldiz arrisku-faktore
handiagoa) artean izatea**

Autoestimu baxua,
gizarte trebeziatarako tresnarik ez izatea, ahultasun emozionaleko unea izatea, zailtasun kognitiboak edo buruko osasun arazoak izatea...

Familia

Beharbada abusuak egin ditzaketen getuko familiakoak daudenean edo tutoretzak ez duenean behar bezala jokutzen, arazo ekonomikoak daudenean edo familiako kideren batek osasun arazoak dituztenean eta ondorioz AHZ okerrago artatuta egon daitekeenean, balizko abusugile baten zaintza “izun” edo iruzurtien mende erortzeko arrisku handiagoa egon daiteke.

Gizarteko ingurua

baliabiderik ez, gizarte-gatazkak, bazterkeria, mendekotasun fisikoa, ekonomikoa edo emozionala besteekiko. Patriarkatu handiko inguruneak, desberdintasunak sortzen dituztenak. Ingurune txarrak, jokabidean eragina dutenalkohol edo drogen kontsumoa dagoenak edo pornografia erraz eskuratu daitekeenak...

ABUSUGILEAREN LIMURTZE-SISTEMA

ABUSUAREN ZIKLOAK HONELA FUNTZIONATZEN BAITU

Abusugileen eta biktimen profil argirik ez dagoen arren, badirudi abusuaren zikloa adierazten duten urrats batzuk ematen direla.

1

Pertsona (AHZ) egoera desberdinen ondorioz, adingabea delako edo ezagutza eta botere txikiagoa duelako, ahul edo gutxiagotasun egoeran dagoelako, **UNE ZAURGARRIAN** egon daiteke edo oraindik heldu gabeko ezaugarri pertsonal batzuk izan. Abusugilea horretaz ohartu egiten da **eta orduan jartzen du bere fokua balizko biktimarengan.**

2

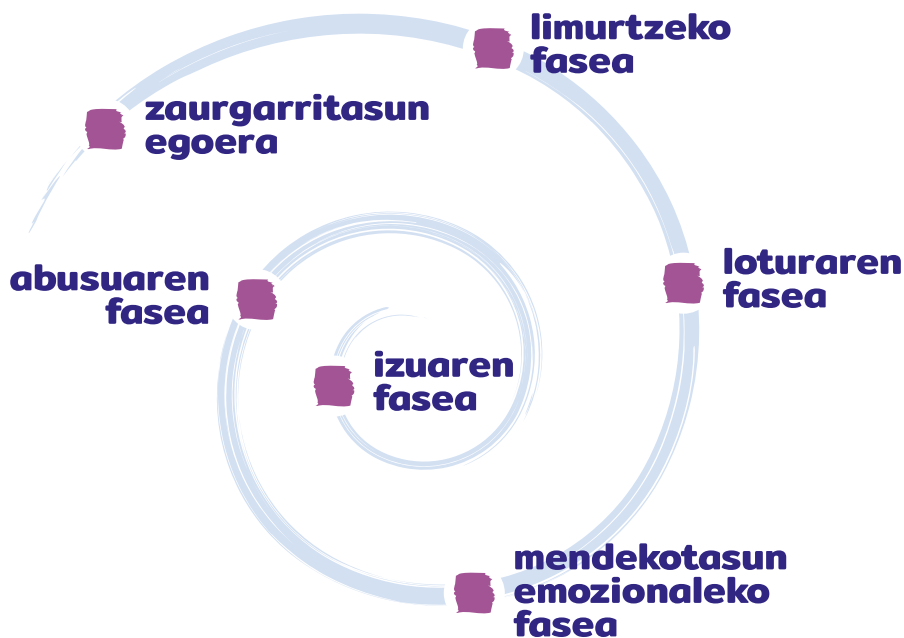
Eta pixkanaka helburuarengana gerturatzen hasten da. Konfiantza lortzeko, lehenengo **LIMURTZEKO FASEA** egoten da, **abusugilea oso atsegina da**, biktima bere kuttuna dela adierazi dezake, oso gertukoa eta abegitsua izan daiteke, mezu positiboak igorri eta **biktima artatuta, maitatuta eta onartuta sentitu.**

3

Bien artean harreman oso handia lortu daiteke, orduan hasten da **LOTURAREN FASEA**. Biktimaren eta abusugilearen arteko loturak areagotu egiten dira eta **MENDEKOTASUN EMOZIONALEKO FASEA** egon daiteke, abusugilearengan erabateko konfiantza egoten da (*nire irakaslea da, nire aitona, laguna, nire katekista da... niretzako erreferentziatzko norbait da, maite nauen eta zerbait ona eskaintzen didan norbait*).

4

Eskari "arraro" edo anbiguo batzuk egon daitezke, biktima nahasten dutenak, baina erabateko konfiantza duen pertsona horrengandik datozenak. Lehenengo fase hauek luzeak izan daitezke edo oso azkar igaro ere bai. Baina prozesuaren une honetan "dena prest egoten da" esplotazioa gertatzeko (**ABUSUAREN FASEA**).

Biktima, ordea, ez da prest egoten maite duen norbaiten abusia jasotzeko, norbait horrek baloratu eta maite duela sentitzen baitu. Beldurrak, zalantzak, justifikazioa, erruak... sortzen dira eta abusugileak mehatxatu egin dezake, xantaia egin, manipulatu, beldurtu, biktimari errua botu... gainera, isiltzeko esaten da, sekretuan gordetzeko, abusugileari hala komeni baitzaio eta, zenbaitetan, biktimak erraz onartzen du, lotsari aurre egin beharrik ez baitu horrela, ulergaitzari aurre egin beharrik ez, besteek epaitzeari edo etiketateari aurre egin beharrik ez, edo beharbada blokeatuta dagoelako eta bizi duena adierazi ezin duelako isiltzen da.

5

Horrek guztiak **IZUAREN FASERA** eramaten du, biktimaren jokabidea aldatu egiten da, atzera egin eta bere munduan sartzen da edo suminkor bihurtu eta abusuzko joerak sustatzen ditu; litekeena da biziraun ahal izateko zati hori guztia ezkutatzea ere eta beste pertsona bat balitz bezala bizitzea, jasandako episodio horiek guztiak urteetan bananduz, kanpora inolako arrastorik utzi gabe. Aurrerago ikusiko dira biktimarengan horrek guztiak izandako ondorioak.

NOLA AURRERA HARTU ABUSUARI?

ARRISKUAREN MAPAK

Arriskuaren mapa guztietan arrisku-egoera egon behar da azalpen egokiarekin eta gauzatzeko aukeraren eta eraginaren arabera sailkapenarekin.

Nahi den helburua lortzeko hartu beharreko neurriak ere agertu behar dira, neurriaren azalpena eta ebaluatzeko moduz gain.

SAIHESTEKO JOKABIDEAK

NOLA IS SORTU?

TRATU ONA

**SUSTATZEKO
JOKABIDEAK**

ARRISKUEN MAPA

Ingurune Seguruko Arriskuen Mapa obra bakoitzarena da eta gure eguneroko zereginetako jardueretan egon daitezkeen sexu-abusu arriskuak identifikatu nahi ditu eta erantzuna eman nahi die. Obra bakoitzaren barneko dokumentua da Mapa eta Ingurune Seguraren Sistemaren hasierako ezarpenean egin beharko da, aldiro eguneratu beharko da (adibidez, sistemaren urteko ebaluazioan) eta hazi egingo da (hau da, aurreko azterketetan identifikatutako arriskuak ez dira kenduko).

Azterketa-maila¹:				
Jarduera-eremua/programa:				
Arrisku-egoera	Azalpena²	Sailkapena		Hartu beharreko neurriak
		Aukera Eragina		Xedea³ Azalpena
		Egiaz⁴ Agian⁵ Larritas⁶		

1 Erakundea edo programa.

2 Non, noiz, nork, zein unetan...

3 Arriskua errotik kendu (erabateko prebentzioa); Arriskua minimizatu; Arriskua txikitu.

4 Oso sarri /sarri / gutxitan / oso gutxitan.

5 Oso gertagarria / gertagarria / gertatzeko aukera gutxi / gertaezina.

6 Oso larria / larria / larritasun txikikoa.

NOLA HARTU AURREA ABUSUARI ETA IS SORTU

AURREA HARTU

SAIHESTU NAHI

- **LENGOAIA SEXUALKI ANBIGUOA.**
- **KEINU** eta jokabide **ANBIGUOAK.**
- **HARREMAN FISIKO** anbigua edota beharrik gabea.

BAKARRIK EGON AHZrekin.

BAKARRIK ERAMAN AHZ bat.

NORBERE ETXERA ERAMAN edo AHZren etxera joan.

AHZn INGURU BEREAN EGIN LO.

TOPAKETA EDO JARDUERA ANBIGUOAK.

LOTURA AFEKTIBOAK edo baimendu gabeko profesionalak AHZkin, instituzio-eremutik kanpo.

SORTU

SUSTATU NAHI

- **ZENTZUA DUEN BIZITZA SUSTATU.**
- **HARREMAN OSASUNGARRIAK, INTEGRATZAILEAK ETA KOMUNITATEA ERAIKIKO DUTENAK SUSTATU.**
- **AHZei ETA INGURUNE SEGUERUAREN SISTEMARI ARRETA BEREZIA ESKAINTZEA SUSTATU.**

ZER ESAN NAHI DUGU TRATU ONA ESATEAN?

Gizartean bizi garenez, gizakiok elkarrekin harremanak izaten ditugu bizitzako alor guztietan, familian, eskolan, lanean, etab. Bada egoera guztietarako idatzi gabeko lege bat zeinaren arabera hobe da tratu ona nagusi izatea banakoen artean.

Beraz, **tratu onean sartzen dira ongizatea sustatzen duten eta bizi-kalitate ona ziurtatzen duten harremanetako eta jokabideko estilo guztiak.**

ETA NOLA LORTU TRATU ON?

- ✓ Besteekiko **ERRESPETUZKO ETA TOLERANTZIAZKO JARRERA IZANAZ**, harreman afektiboak ezartzeko lagungarriak izango baitira, baldintzarik gabe onartzeko ere bai, enpatia, babesa eta errespetua adieraziz. Hau da, tratu atsegina eskainiz lortuko dugu hori, antzekoekiko ulermena eta gertutasuna sentitzeko gaitasuna izanaz.
- ✓ **PARTEKATZEN DIREN HEZIKETA-ARAUAK** erabiliko ditugu, harremanetarako eredu osasungarriak eskaintzen dituztenak, koherentzia hezitzailea dutenak, mugak ezartzen dituztenak eta aldi berean kritikak eta bat ez datozen jarrerak onartzen dituztenak.
- ✓ Babesa eskainiz: **BANAKO BAKOITZAREN AUKERETAN KONFIANTZA IZAN BEHAR DA**, banakoen desberdintasunetikiko errespetua erakutsi eta autokonfiantza sustatu behar dira besteei geure ideiak ezarri gabe.
- ✓ **KONFIANTZAZKO HARREMANAK SUSTATU BEHAR DIRA**, komunikazio irekiarekin eta min eman edo deseroso sentiaraz gaitzakeen kideen, hezitzaileen, katekisten, boluntarioen edo edozein helduren edozein jarrera, jokabide edo aipamen guri azaltzeko arazorik gabe.
- ✓ **BEHAR DUENARI LAGUNTZEKO PRESTUTASUNA SUSTATU BEHAR DA.**

- ✓ **JOKABIDEAK KONTROLATU BEHAR DIRA** esku-hartze inductibo eta irmoen bidez eta jokabide desegokiak zuzendu behar dira metodo edo estrategia argiekin, arrazoizkoekin eta errespetuzkoekin.
- ✓ **HEZIKETA FORMALAREN ETA EZ FORMALAREN ALORREAN JOKABIDEAK ARAUTZEN DITUZTEN ARAUAK ERAKUTSI BEHAR DIRA** afektuzko harremanen markotik, eta modu naturalean eta ohikotasunez gogoratu eta indartu behar dira.
- ✓ Familiak eta inguruak jarraibide hezitzaileetara **BIDERATU BEHAR DIRA**, norbere seme-alabak ezagutu eta onartzeko.
- ✓ Epe labur eta luzean egon daitezkeen balizko ondorioei buruz hausnartu eta **PENTSATZEN ERAKUTSI BEHAR DA** eta horrela errealitatearen azterketatik irtenbideak aurkitu modu irekiagoan.

Hau da, balio batzuk praktikatu behar dira, eta balio horiek edonork uler dezakeen printzipio moral unibertsal gisa hartuko dute tratu ona ikuspegi etikotik; ikuspegi psikologikotik, berriz, hobeto sentiarazten laguntzen digun mekanismoa da, gu geu tratatuak izatea nahiko genukeen bezala tratatzen baititugu gainerakoak. Gure eguneroko bizitzan giza harremanak aberastu egiten dira tratu ona praktikatzan denean.

**Tratu Onaren kultura hau
funtsezkoa da, beraz,
Ingurune Seguruak sortzeko**

ETA ZER EGIN NAHI DUGU ABUSURIK EGON EZ DADIN ETA TRATU ONA EGON DADIN?

HAU BULTZATU NAHI DUGU

✓ **ZENTZUA DUEN BIZITZA SUSTATU:**

- Bizitzaren ikuspegi errealista, positiboa eta erantzulea.
- Bizi-ohitura osasungarriak, ongizate fisikoa eta mentala sustatuko dutenak.

✓ **HARREMAN OSASUNGARRIAK SUSTATU, INTEGRATZAILEAK ETA KOMUNITATEA ERAIKIKO DUTENAK:**

- Heziketa onaren printzipioak hartu (erantzukizuna, puntualtasuna, besteen iritziak eta ondasunak errespetatu, gizarteko elkarrekintzak errespetatu, etab.).
- Ezarritako legeak eta arauak bete, eta horiek betetzea sustatu ahalegin positiboaren eta bidezko zehapen neurriaren bidez; neurri hori lasai eta argi azalduko da.
- Lankidetzeta eta kiroltasuneko espiritua sustatu.
- Denak integratu eta parte hartu, desberdintasunari harrera eginaz eta baloratuz.
- Gertutasuneko harreman osasungarriak, irekiak eta seguruak.
- Komunikazio-ohitura irekiak eta gardenak eta gatazkak modu baketsuan konpondu.

✓ **AHZ ETA INGURUNE SEGURUKO SISTEMA BEREZIKI ARTATZEA SUSTATU:**

- AHZ bakoitza eta bakoitzaren duintasun pertsonal bortxaezina errespetatu, bere iritziak, interesak, espazio pertsonala, intimitatea, ondasunak eta informazio pertsonalak barne.

- AHZ guztien autonomia eta gaitasuna sustatu jokabidearen eta gaitzeko ekintzen bidez.
 - AHZak kontzientziatzeko eta autobabesteko ohiturak sustatu, eta haien aholku- eta laguntza-eskariak artatzeko edota jarraitzeko prest egon.
 - Arreta berezia behar bereziekiko AHZ guztiei (bereziki gabezia edo gaixotasun larria dutenei; errealitatea, sexualitatea eta indarkeria ulertzeko mugak dituztenei; komunikatzeko zailtasunak edo gabeziak dituztenei, etab.).
 - Kontuan izan zaintzaren arduraren duen heldua "jokabidearen eredu" dela askotan AHZntzat eta ondorioz, hala jokatu.
- Ingurune Seguruaren Sistemak aldarrikatzen dituen babes eta zaintza arloko kultura, balioak eta neurriak praktikatu, laguntza eskatu zalantzak edo aholku beharra izanez gero, arduradunengana jo susmoak eta salaketak egonez gero eta denekin lankidetzan aritu obran, praktikan jarri eta defendatzeko.

HAU SAIHESTATU NAHI DUGU

- ✘ AHZ batekin bakarrik egotea (obrak aurreikusi/baimendu duenetan izan ezik, hau da, babes psikologikoa edo pedagogikoa emateko, beraiek eskatutako elkarrizketak badira, jardueren programatutako prestakuntza bada, gaixo dagoelako lagun egiten bazaio, etab.).
- ✘ AHZ bat bakarrik eramatea.
- ✘ AHZ norbere etxera eramatea edo haren etxera joatea, batez ere hirugarrenik gabe.
- ✘ AHZ guztien zona berdinetan egin lo egitea.
- ✘ AHZrekin beste egoera batzuetan jartzea eta egoera horiek susmagarriak izatea eta aipamen edota salaketa faltsuak eragitea.

Kasu hauetan guztietan salbuespenak egon daitezke, obrak aurreikusitako/baimendutako egoera bada. Dena dela, obrak baimendutako edo aurreikusitako jarduera izan arren, neurriak hartuko dira; hala nola atea ireki, kristalarekiko guneak erabili, bi heldu egon, etab.

Gainera, kontuan izango dira Espainiako Probintziako Jesusen Lagundiko Jokabide Kodean jasotako jarraibide guztiak eta

adingabeekiko harremanetan izan beharreko jokabideez webgunean dauden agiriak.

- ✘ Obrak zerikusia duen ala ez zalantzan jartzen duten topaketak edo jarduerak egitea (adibidez, AHZrekin jarduerak egitea obratik kanpo, obrak baimendu gabe edo obrak jakin gabe, nahiz eta AHZk edo bere familiakoek edo legezko arduradunek baimendutakoa dela uste izan).
- ✘ AHZkin lotura afektibo edo profesional baimendu gabeak izatea instituzioaren esparrutik kanpo.

EGIN BEHAR EZ DUGUNA

- ✘ Esamolde sexualizatuak, oldarkorrak, umiliagarriak, mehatxagarriak, iraintzaileak edota baztertzailak izan ditzakeen lengoia erabiltzea, sustatzea edo baimentzea elkarrizketetan.
 - ✘ Keinu eta jokabide sexualizatuak, oldarkorrak, umiliagarriak, mehatxagarriak, iraintzaileak edota baztertzailak erabiltzea, sustatzea edo baimentzea.
 - ✘ Lehentasunezko harremanak edo keinu anbiguoak, eksklusiboak, menderatzaileak edo besteetatik bereiztekoak izatea.
 - ✘ Elkarrizketa eta eduki desegokiko gauzak ikustea (adibidez, izaera sexualekoak, indarkeriazkoak, iraingarriak edo baztertzailak) dela bertatik bertara dela *Informazio eta Komunikazio Teknologien* (IKT) bidez.
- Harreman fisiko desegoki oro (sexu-harreman/erlazioak barne, baina horiek soilik ez).

NOLA JOKATU

HAUTEMAN

1

- ADIERAZLEAK.
- INFORMATU.

ENTZUN

2

- ZER EGIN / ZER EZ EGIN.

ARITU

3

- ERREGISTRATU.
- NEURRIAK HARTU.
- FLUXUGRAMA.

ERANTZUN BAT EMAN

4

- BIKTIMARI.
- INGURUARI.
- ABUSUGILEARI.

NOLA ARITU

HAUTEMAN

1

Abusuaren ondorio batzuk direla eta, pertsona hori abusuak jasaten ari dela susma dezakegu. Hauek dira horietako batzuk:

ABUSUREN ONDORIOAK

- **INPOTENTZIA.**
- **KONFIANTZA GALDU.**
- **ISILTASUNA.**
- **ERRUDUNTASUN SENTIMENDUA.**
- **LOTSA**

ADIERAZLE FISIKOAK

- **SEXU-TRANSMISIOZKO GAIXOTASUNAK.**
- **LESIOAK GENITALETAN.**
- **MINA, ZURBILTASUNA, ODOLA GALDU EDO SEKREZIOAK GENITALETAN, UZKIAN EDO AHOAN.**
- **ETENGABEKO MINA EDO BEHIN ETA BERRIZKOA PIXA EGITEAN ETA SABELUSTEETAN.**
USTEKABEKO ENURESIA EDO GAUETAKO GERNU-IHESA, ESFINTERREN KONTROLA IKASTEAREKIN (KOMUNERA JOATEA ESKATU) ZERIKUSIRIK EZ DUENA.
- **MIN-KOADRO ZEHAZTUGABEAK.**
- **URDAIL-HESTEETAKO GAIXOTASUNAK.**
- **OBESITATEA.**
- **BIHOTZ-BIRIKETAKO SINTOMAK ETA OSASUN-EGOERA KAXKARRA.**

ADIERAZLE PSIKOLOGIKOAK

- **DEPRESIOA.**
- **BERE BURUAZ BESTE EGITEKO PENTSAMENDUAK.**
- **SUBSTANTZIA ESTUPEFAZIENTE GEHIEGI HARTU.**
- **ANTSIETATE-NAHASMENDUA.**
- **TRAUMA OSTEKO ESTRESAREN NAHASMENDUA.**
- **LOAREN NAHASMENDUA.**
- **ELIKADURA-NAHASMENDUA.**
- **SEXU-NAHASMENDUA.**

JOKABIDEZKO ADIERAZLEAK

- **ISOLAMENDUA.**
- **NORBERE BURUA EDOTA BESTEAK ERASO.**
- **DROGA EDO ALKOHOL ABUSUA.**
- **ELIKADURA-NAHASMENDUAK.**
- **KONTZENTRAZIO-GABEZIA.**
- **ERREGRESIOA.**
- **JOKABIDE SEXUALIZATUA**

Gauzak egiten hasteko, lehenengo entzun egin behar da. Baina egiteko modua oso garrantzitsua eta erabakigarria da. Hori dela eta, zenbait gauza izan behar dira kontuan.

ELKARRIZKETA TOKI ATSEGIN BATEAN EGIN BEHAR DA, etenik egoteko aukerarik gabe.

AHZREN ONDOAN ESERI BEHAR DA (L forman hobe, mahai baten aurrean edo atzean baino).

AHOTS TONU ETA TINBRE EGOKIAK erabili behar dira.

HARREMAN BISUALA IZAN SARRI, baina ez etengabe.

KONTUZ HARREMAN FISIKOAREKIN.

SEGURTASUNA ETA LASAITASUNA eman.

HAU EGITEN SAIATU BEHAR DA

- ✓ Pertsonak kontatzen duena zalantzan jarri gabe sinesten saiatu behar da, nahiz eta egiazkotasunaz zalantzak izan, gure zeregina ez baita baloratzea.
- ✓ Abusu egoeraz hitz egin dezan animatu behar da, presionatu eta eragin gabe.
- ✓ Bere konfidentzialitate beharra errespetatzen saiatu behar da, egoera bukatzen lagun dezakeenarekin hitz egiteko aukera eman behar zaio.
- ✓ Behar izanez gero, "sekretu positiboan" eta "sekretu negatiboan" arteko aldea azaldu behar zaio.
- ✓ Ez da epaitu behar, entzun besterik ez.
- ✓ Kontatzean egindako ahalegina eta ausardia baloratu behar dira.

- ✓ Dituen erreakzioak normalak direla jakinarazi behar zaio, horrela sentitu daitekeela.
- ✓ Bakarrik ez dagoela jakinarazi behar zaio.
- ✓ Gertatutakoa ez dela bere errua jakinarazi behar zaio, ez dela abusuaren erantzulea. Indarkeria ez da inoiz justifikatzen.
- ✓ Biktimari behar duen denbora utzi behar zaio bere erabakiak hartzeko. Ez zaio babesa kendu behar erabakitzeke denbora asko behar duelako.
- ✓ Behar izanez gero, zerrenda bat emango zaio komunitateko baliabiderik garrantzitsuenekin.

HAU EZ EGITEN SAIATU BEHAR DA

- ✗ Ez da erabili behar beldurtu dezakeen hitzik (delitua, polizia...).
- ✗ Ez da zalantzan jarri behar kontatzen ari zaiguna, argi ez egon arren.
- ✗ Ez zaie inoiz esan behar zer egin behar duten.
- ✗ Inoiz ez da erabakirik hartu behar aurrez baimenik lortu gabe. Hartutako erabakiak errespetatu egin behar dira.
- ✗ Ez da komeni egiazkoa ez den segurtasuna eskaintzea. Ez da arazoa txikitu behar.
- ✗ Ez da esku-hartze goiztiarrik egin behar.
- ✗ Ez da bere izenean mendekuzko jokabiderik erabili behar.
- ✗ Ez da gehiegi babesteko jarrerarik izan behar.
- ✗ Erasoaren zehaztasunei buruz interes handiegirik ez da erakutsi behar, pertsonak une horretan aipatu nahi ez baditu.
- ✗ Inoiz ez da umore desegokia erabili behar.
- ✗ Kontsolamendua edo aholkuak ez dira desegoki erabili behar inoiz.
- ✗ Ez da informazio gehiegirekin itsutu behar.
- ✗ Ez zaio bete ezin dugun zerbait agindu behar.

Edozein prozesu hasterako, INGURUNE SEGURUAREN SISTEMA JARRI BEHAR DA ABIAN EZER BAINO LEHEN.

Sistema honek **TALDE BAT DU ZENTRO, INSTITUZIO EDO OBRA BAKOITZEAN** eta **PROBINTZIAKO TALDE ARDURADUNAREKIN KOORDINAZIOAN** baloratuko du kasu bakoitzean egiteko hoberena eta prozesua hasteko erabaki egokiak hartuko ditu.

JARDUTEKO IRIZPIDE OROKORRAK

- **Lehenengo LASAI EGON** behar da.
- **AHZREN INTERES GORENA BABESTEA SAIATUZ ARITU BETI.**
- **AHZren garapen integrala eta ongizatea larri kaltetu dezaketen egoerei aurrea hartu.**
- **KOORDINATUTA ARITU, elkarrekin partekatutako eta baliozkotzat onartutako jarraibideen arabera.**
- **AHZK BERARI DAGOZKION ERABAKI GUZTIETAN ENTZUNA IZATEKO DUEN ESKUBIDEA BERMATU.**
- **BEREHALA ETA BIZKOR ESKAINI ARRETA, esku-hartzean atzerapenik gabe.**
- **GUTXIENeko ESKU-HARTZEA IZATEN SAIATU, tratu txar instituzionala saihestu jarduera errepikakorren edo baldintza ez oso egokietan praktikatzearen ondorioz (bir-biktimizazioa saihestu).**
- **Sexu-abusuaren biktimen balorazioa, BABESA ETA ESKU-HARTZE TERAPEUTIKOA AHALBIDETU, babes-neurrien mende egon ala ez.**

ERREGISTRATU

Ongi entzun ondoren **oso garrantzitsua da zer eta nola erregistratzen dugun**. Erregistratutako horren mende egongo da prozesuaren zati bat.

HORI DELA ETA, ONA DA GOGOAN IZATEA GUK ERREGISTRATUAK:

- Sinesgarritasuna eman edo kendu dezakeela balizko zehapen prozeduretan, AHZn aitopenen hein handi batean mantendu egiten baitira behin eta berriro egindako galdeketetan.
- AHZ ahalik eta gutxienetan elkarrizketatuko dela horri esker eta ahalik eta pertsonarik gutxienean elkarrizketatuko dutela.
- Zerikusia duten beste pertsona batzuk berriro elkarrizketatzea saihestu daitekeela edo erasandako pertsonen estresa txikitu.
- Etorkizunean balizko psikoterapia batean sintomen garapenez zehaztasunak eman ditzakeela eta aseguru-konpainientzako ebidentzia izan daitekeela.
- Lagungarria izan daitekeela erabakirik erabilgarrienak eta erabilgarritasunik txikienekoak zein diren bereizteko.
- AHZk adierazitakoak profesionalek serio hartzen dituzten proba izango dela.

JAKINARAZI ETA DOCUMENTATU

KASUAREN DOKUMENTAZIO ONA EGITEKO kontuan izan beharrekoak

Jarduerak amaitzean txosten bat egingo da eta **PROBINTZIAKO INGURUNE SEGUAREN ARDURADUNARI IGORRIKO ZAIO** DBLOren arabera Lagundiko edozein instituzio, zentro edo obratan aurkitutako egoera bakoitza erregistratuta gera dadin; nahiz abusugilearekin nahiz biktimarekin eta bere inguruarekin emandako urrats guztien ondorioak eta jarduerak ere erregistratuko dira, eta gertaerak gertatu diren zentroan ere bai. **SOILIK ORDUAN ESANGO DA KASUA BEHAR BEZALA ITXI DELA.**

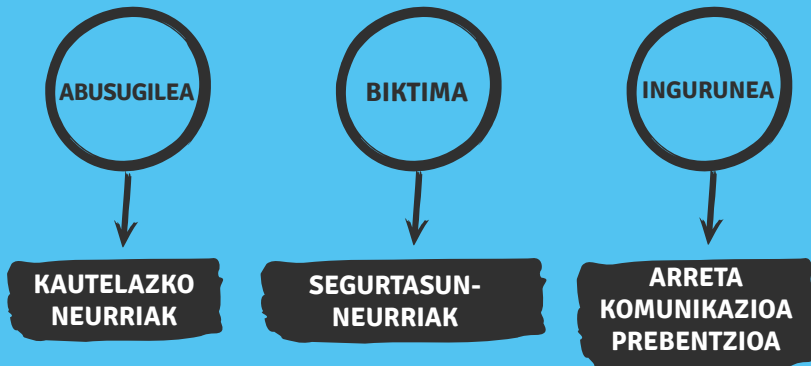
ERANTZUN BAT EMAN 4

Esta gráfica, sólo pretende ilustrar de forma sencilla, las tres poblaciones con las que se actuará en cada caso detectado o denunciado. Para conocer de forma detallada todos los pasos a dar en cada caso, con cada uno de estos grupos, os referimos al Manual del Sistema de Entorno Seguro que está en la web: <https://entornoseguro.org/>.

BALIZKO ABUSU KASUA

- hauteman delako
- susmoa dagoelako
- zeharka jakin delako
- zuzenean jakin delako
- posta bidez: proteccion@jesuitas.es

ISSra igorri berehala (obrako zuzendaria edo koordinatzailea) eta sektoreko ordezkariari eta Probintziako Ingurune Seguruaren arduradunari jakinarazi

SUSMOEN ETA SALAKETEN TRATAMENDUA

